

Sivilombudet
Postboks 3 Sentrum
0101 OSLO

Vår referanse
2247

Deres referanse

Oslo
08.10.2026

Klage på uttalelse/beslutning fra FD/AID/SPK 15.06.26 – et varslet brudd på plikten til å anvende korrekt pensjonsgrunnlag i kommende vedtak, og erklæring om brudd på omgjøringsplikten for allerede fattede vedtak

1. Innledning

Advokat Lindbekk representerer Befalets Fellesorganisasjon (BFO) og advokat Kroken representerer Norges offisers- og spesialistforbund (NOF). BFO og NOF organiserer de aller fleste av nåværende og tidligere militært ansatte i Forsvaret, og klagen ligger innenfor organisasjonens formål. Det bes om at Sivilombudet tar saken til behandling, jf. blant annet SOM-2015-3538 og SOM-2019-4547.

Denne klagen knytter seg til forvaltningens varsel om mangelfull oppfølging av Høyesteretts dom av 02.04.25, HR-2025-625-A. Mangelfull oppfølging av denne dommen var også tema for tidligere klager til Sivilombudet av 25.03.26, fra de samme advokater på vegne av Hansen og Blålid, knyttet til manglende oppfølging av Høyesteretts dom, som ledet frem til Sivilombudets fellende uttalelse 24.06.26 med saksnummer 2026/2246, samt klage 24.09.26, fra adv. Kroken på vegne av ytterligere tre NOF-medlemmer, knyttet til manglende oppfyllelse av Trygderettens rettskraftige kjennelser. Få dager etter 24.09.26-klagen, kom vedtak fra SPK om oppjustering og etterbetaling til de tre NOF-medlemmene.

Denne klagen knytter seg både til stadig tjenestegjørende som ikke har gått av med pensjon enda, og de som har gått av med pensjon og der SPK er kjent med at de har beregnet feil pensjon basert på et for lavt pensjonsgrunnlag.

Bakgrunnen for at forvaltningen klages inn er at det følger av pressemelding fra Forsvarsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet av 15.06.2026 at det er besluttet å ikke benytte korrekt pensjonsgrunnlag for opptjeningsperioder frem til 01.01.2020. At beslutningen er tatt på departementsnivå av AID og FD, bekreftes videre av et senere og foreløpig utkast til retningslinjer fra SPK fra 28.09.26, ved at det er godkjent av AID, og der det blant annet heter: «Det er bestemt at aktuelle tillegg etter ATF-avtalen skal innrapporteres med tilbakevirkende kraft fra 1. januar 2020».

Pressemeldingen fra FD og AID fra 15.06.26 vedlegges som bilag til klagen.

Bilag 1: 2026-06-15 Pressemelding FD og AID

Fra ingressen inntas her:

«De fleste tilleggene i Arbeidstidsavtalen i Forsvaret vil kunne kvalifisere til å være pensjonsgivende, i lys av Høyesteretts dom. Regjeringen har bestemt at dette skal gjelde med tilbakevirkende kraft fra 1. januar 2020.»

Lenger ned i artikkelen heter det:

«De ansatte får oppjustert pensjonsgrunnlaget automatisk»

«Oppfølgingen innebærer rapportering av pensjonsgrunnlag som oppfyller vilkårene i hovedtariffavtalen tilbake til 1. januar 2020. Dette gjelder både for dem som fortsatt er i jobb, og for dem som får utbetalt pensjon. Med etterrapporteringen får ansatte og pensjonister et høyere pensjonsgrunnlag, og kan dermed få en høyere pensjon. Etterrapportering for pensjonistene gjør at pensjonene omregnes og vil kunne økes. ...»

«- Forsvarets ansatte utfører krevende oppgaver på vegne av Norge og fellesskapet, og arbeidet medfører store unntak fra arbeidsmiljølovens krav til arbeidstid. De skal kunne ha tillit til at pensjonsrettighetene deres blir ivaretatt i tråd med hvordan lov- og regelverket nå skal forstås. Denne avklaringen gir et nødvendig grunnlag for den videre oppfølgingen av saken, slik at de ansatte får den pensjonen de skal ha, sier arbeids- og inkluderingsminister Kjersti Stenseng.»

«Nå skal Forsvaret gå i gang med å rapportere inn nødvendige opplysninger til SPK. Det er et omfattende arbeid. Den enkelte ansatte trenger ikke å foreta seg noe for å få pensjonsgrunnlaget justert. Pensjonister må regne med at det vil ta noe tid før pensjonen blir justert.»

Nyhetsoppslaget oppgir både Forsvarsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet som avsender. Arbeids- og inkluderingsdepartementet er ansvarlig departement for SPK.

FD/AID/SPK legger tilsynelatende til grunn at det er en sammenheng mellom den enkeltes pensjonsrettighet og hva som er innrapportert ref.: «Med etterrapporteringen får ansatte og pensjonister et høyere pensjonsgrunnlag, og kan dermed få en høyere pensjon. Etterrapportering for pensjonistene gjør at pensjonene omregnes og vil kunne økes.»

FD/AID/SPK har administrativt besluttet at Forsvaret skal begrense denne etterrapporteringen – og virkningen for utbetalt pensjon – til opptjening etter 01.01.2020; «Oppfølgingen innebærer rapportering av pensjonsgrunnlag som oppfyller vilkårene i hovedtariffavtalen tilbake til 1. januar 2020».

Det følger av overnevnte uttalelser og/eller beslutning, at SPK ikke vil forholde seg til korrekt størrelse på pensjonsgrunnlaget for tiden forut for 01.01.2020.

Pensjonsrettigheten til den enkelte følger imidlertid ikke av rapporteringen eller etterrapporteringen.

SPK-pensjon er en lovbestemt pensjonsordning. Retten til pensjon følger direkte av loven, og pensjonen skal beregnes på grunnlag av det pensjonsgrunnlaget medlemmet har krav på og som angitt i SPK-loven kapittel 3 mv. Pensjonsrettigheten er ikke et produkt av hva som er innrapportert, og er ikke betinget av at noe er innrapportert. Loven gir ingen hjemmel for å se bort fra pensjonsgrunnlag før 01.01.2020 fordi arbeidsgiver tidligere har rapportert feil.

Denne «15.juni-erklæringen» er derfor både et varslet brudd på plikten til å anvende korrekt pensjonsgrunnlag i vedtak fremover i tid, og det er en erklæring om brudd på omgjøringsplikten knyttet til allerede fattede vedtak.

2. Nærmere om det varslede bruddet overfor de stadig tjenestegjørende

Når det gjelder det varslede bruddet overfor de stadig tjenestegjørende, som vil gå av med pensjon fremover i tid, følger pensjonsgrunnlaget av lov om Statens pensjonskasse (LOV-1949-07-28-26) kapittel 3.

Pensjonsrettigheten til den enkelte er lovbestemt, og er ikke avhengig av innrapportering.

Pensjonskasseloven har ingen hjemmel for å se bort fra pensjonsgrunnlaget før en gitt dato, her før 01.01.2020, fordi arbeidsgiver løpende har rapportert feil pensjonsgrunnlag til SPK.

Det er opplyst til BFO og NOF at grensen er satt ved 01.01.2020 fordi det er så krevende å ettergå lønnsfilene og finne frem til korrekt pensjonsgrunnlag langt tilbake i tid. Det er også fremhevet overfor BFO og NOF at hvis det skal bli korrekt, må man gjennomgå samtlige lønns slipper og punse alle linjer på alle lønns slipper tilbake gjennom hele arbeidslivet til de berørte.

Dette er ikke argumenter som hjemler bevisst og planlagt bruk av feil pensjonsgrunnlag overfor tusenvis av ansatte i Forsvaret, som har krav på pensjon beregnet slik pensjonskasseloven kapittel 3 foreskriver.

BFO og NOF kan for øvrig ikke se at det er behov for en slik detaljkartlegging av alt for å kunne gjøre en korrekt beregning av pensjon, og oppfatter at det er relativt enkelt å identifisere hva som er avgjørende tall og størrelser.

Her minnes det om pensjonskasselovens § 45 hvoretter SPK kan innhente de opplysninger som er nødvendige, og der arbeidsgiver har plikt til å inngi disse opplysningene.

Etter det BFO og NOF er kjent med har Forsvaret digitale lønnsfiler for hver ansatt, svært langt tilbake i tid, som når som helst kan oversendes SPK, og det kan heller ikke være særlig krevende å gjøre målrettede søk mot det som er de avgjørende størrelser og tidspunkt. Det legges til grunn at SPK også besitter den beste kompetansen til å se hva dette er.

Det nevnte utkastet til retningslinje fra SPK fra 28.09.26 tyder også på at SPK nå i hvert fall i noen sammenhenger ser for seg slike målrettede kartlegginger ref. uttalelse om; «*Rutine for vedlegg 4 - bruk det høyeste tillegget først og lavere etter hvert, inntil kvoten er oppfylt. ...*».

SPK plikter å utbetale korrekt pensjon basert på korrekt pensjonsgrunnlag.

Administrative utfordringer gir ikke SPK rettslig grunnlag for å tilsidesette Høyesteretts dom og redusere pensjonsutbetalingene til statsansatte som i henhold til Høyesteretts dom og SPK-loven § 11 annet ledd, jf. HTA vedlegg 4 og 5 har krav på å få opptjente lønnstillegg inkludert i pensjonsgrunnlaget.

3. Nærmere om erklæring om brudd på omgjøringsplikten knyttet til allerede fattede vedtak

Forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c gir adgang til å omgjøre ugyldige vedtak. At forvaltningen også kan ha selvstendig *plikt* til å omgjøre, følger av ulovfestede forvaltningsrettslige prinsipper. I Prop. 79 L (2024–2025) punkt 23.5.1 oppsummeres gjeldende rett, med henvisning til Lovavdelingens uttalelse JDLOV-1984-1432, slik:

«Det klare, ulovfestede utgangspunkt i norsk forvaltningsrett er at forvaltningen er forpliktet til av eget initiativ å omgjøre ugyldige vedtak når man blir oppmerksom på ugyldigheten, i hvert fall når omgjøring bare er til gunst for private parter.»

Graver og Tøssebro viser også til Arvid Frihagens standpunkt om at forvaltningen har plikt til å omgjøre tidligere vedtak som bygger på uriktig lovforståelse, dvs. at en uriktig tolkning av hjemmelsgrunnlaget har medført at et vedtak får et innhold forvaltningen ikke hadde rettslig adgang til å fastsette. Eckhoff og Smith, *Forvaltningsrett*, Universitetsforlaget 2026, side 420–421, sammenfatter utgangspunktet for innholdsmangler slik:

«Uansett hvordan feilen har oppstått, er den klare hovedregelen imidlertid at en rettsbundet forvaltning ikke kan treffe avgjørelser uten tilstrekkelig hjemmel. Slike vedtak er derfor ugyldige.»

Dersom innholdet i vedtaket strider mot loven, er det ikke nødvendig med en vurdering av om feilen kan ha påvirket resultatet. Som Eckhoff og Smith uttrykker, er det da «tilstrekkelig å konstatere at vedtaket i seg selv er rettsstridig», jf. side 425.

Graver og Tøssebro, *Alminnelig forvaltningsrett*, Universitetsforlaget 2024, side 537, fremhever også særlig omgjøringsplikten ved systematiske feil:

«Hvis feilen forplanter seg gjennom automatisering av behandlingen av saker [...] er det nærliggende å hevde en plikt til å foreta ny utregning i de saker som er behandlet etter de samme programmeringsinstrukser.»

Tillegg som omfattes av SPK-loven § 11, plikter SPK å medregne i pensjonsgrunnlaget. SPK har ikke skjønnsfrihet til å fastsette et lavere pensjonsgrunnlag enn det loven gir medlemmet rett til. Dersom tillegg som etter § 11 skal medregnes holdes utenfor for tiden før 01.01.2020,

vil vedtakene derfor bygge på et lovstridig pensjonsgrunnlag og være ugyldige så langt pensjonsgrunnlaget er fastsatt for lavt.

Etter det BFO og NOF er kjent med har likevel ikke SPK omgjort vedtak på eget initiativ.

Uttalelsen 15.06.2026 fra FD/AID/SPK som legger til grunn en at man skal etterrapportere korrekt pensjonsgrunnlag «med tilbakevirkende kraft fra 1. januar 2020», gir inntrykk av at den gir noe, men den tar.

Uttalelsen 15.06.2026 fra FD/AID/SPK erklærer samtidig at forvaltningen ikke kommer til å omgjøre noe vedtak til tross for kunnskap om feil pensjonsgrunnlag før 01.01.2020, som også er en gjennomført systematisk feil.

For pensjonister som gikk av før 01.01.2020, og som per i dag mottar for lave pensjonsutbetalinger, innebærer SPKs beslutning om verken å innhente eller å inkludere deres lønnsdata fra før 01.01.2020, at ingen av dem vil få noen uttelling for de pensjongivende tillegg Høyesterett enstemmig har bekreftet at er en del av pensjonsgrunnlaget og skulle ha vært inkludert i deres pensjonsgrunnlag.

(Dissensen knyttet seg ikke til noe tvil om tilleggene var pensjongivende. Fem av fem mente at tilleggene var pensjongivende og at vilkårene etter § 11 (2) klart var tilstede, to av fem mente *i tillegg* at vilkårene i § 11 (1) om at tilleggene kunne regnes som fast inntekt var oppfylt.)

4. Innstilling 440 S (2025-2026) pkt. 10.1

Her minnes også om Innst. 440 S (2025-2026) pkt. 10.1 og Stortingets pålegg til regjeringen om å sørge for oppstart av innrapportering til Statens pensjonskasse i tråd med enighet mellom partene i Forsvaret påbegynnes innen sommeren 2026. Komiteens forslag ble fulgt opp og vedtatt i Stortinget uten merknader 12. juni 2026.

Dette arbeidet er fortsatt forsinket, men beskjeden fra Stortinget understreker plikten til å rydde opp, og inneholder ingen aksept for å anvende feil pensjonsgrunnlag frem til 01.01.2020.

5. Krav

Det bes om at Sivilombudet påtaler overnevnte erklærte og mangelfulle forvaltning fra SPK.

Dette gjelder både beslutningen om å anvende et uriktig pensjonsgrunnlag for tiden før 01.01.2020 i kommende vedtak, selv om pensjonsrettighetene følger av loven og er bekreftet av Høyesterett, og videre beslutningen om ikke å rette allerede fattede vedtak som bygger på kjente og påviste feil i pensjonsgrunnlaget, til tross for kunnskap om feilen og at rettighetene følger av loven, og pensjonistene har et langt pensjonistliv foran seg.

Påstand:

- SPK opptrer i strid med pensjonskasseloven § 11 annet ledd, jf. HTA vedlegg 4 og 5, jf. Høyesteretts dom av 2. april 2025 og Stortingets vedtak av 12. juni 2026, ved å unnlate å hensynte pensjonsopptjening før 01.01.2020.
- SPK har en selvstendig plikt til å omgjøre allerede fattede vedtak som Høyesteretts dom av 2. april 2025 bekrefter at bygger på kjent feil pensjonsgrunnlag også for perioden før 01.01.2020.

Det tas forbehold om å supplere anførsler og bevis.

Vi ber om å bli holdt løpende skriftlig orientert om sakens videre behandling.

Med vennlig hilsen

Oddvar Lindbekk
advokat
Lindbekk Sandnes & co AS

Nina Kroken
advokat
Landsorganisasjonen i Norge